

16. Rean A. A. Psihologija i pedagogika / A. A. Rean, N. V. Bordovskaja, S. I. Rozum. – SPb. : Piter, 2004. – 432 s.
17. Semychenko V. A. Psihologija pedagogichnoi' dijal'nosti : navch. posib. / Valentyna Anatolii'vna Semychenko. – K. : Vyshha shkola, 2004. – 335 s.
18. Slovar'-spravochnik menedzhera / pod red. M. G. Lapusty. – M. : INFRA-M, 1996. – 608 s.

Received January 3, 2018

Revised February 1, 2018

Accepted February 21, 2018

УДК 159.99

Л. О. Подкоритова

larisa.podkorytova@gmail.com

А. О. Брезденюк

alina_brezdenuk@ukr.net

ЗНАЧЕННЯ САМОАНАЛІЗУ ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІОНОМІЧНОЇ СФЕРИ

Podkorytova L. O. The significance of self-analysis for the professional development of future social sphere professionals / L. O. Podkorytova, A. O. Brezdeniuk // Problems of Modern Psychology : Collection of research papers of Kamianets-Podilskyi National Ivan Ohienko University, G. S. Kostyuk Institute of Psychology of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine / scientific editing by S. D. Maksymenko, L. A. Onufrieva. – Issue 40. – Kamianets-Podilskyi : Aksioma, 2018. – P. 320–330.

L. O. Podkorytova, A. O. Brezdeniuk. The significance of self-analysis for the professional development of future social sphere professionals. The meaning of self-analysis for future professional development of socio-economic sphere professionals on the example of students-psychologists is considered in the article.

According to the theoretical analysis of different scientific works it is determined that a number of requirements are put forward for of the socio-economic sphere professionals, in particular psychologists, including the personality of a professional.

L. O. Podkorytova – the scientific contribution of the co-author is 50%,

A. O. Brezdeniuk – the scientific contribution of the co-author is 50%.

It is revealed that an important professional requirement for socio-economic sphere professionals, in particular psychologists, is the ability to self-analysis.

The self-analysis is considered in the article as the ability of a person to analyze his or her mental properties, actions and to give them an assessment.

The correlation between self-analysis, self-knowledge and reflection is reviewed in the article.

The self-analysis is determined to be one of the central reflexive mechanisms and important mental activities of the student's age. Self-knowledge and self-education of a future socio-economic sphere professional are based on the self-analysis.

It is shown that self-analysis is important for the development of the professional competence of socio-economic sphere professionals: it affects successful professional self-determination and self-realization; it is the basis of professional self-determination, it promotes the ability to solve internal problems effectively; self-analysis is one of the criteria of professional readiness, it promotes the development of adequate self-administration, it affects the formation of «Self-conception», professional-role identification, it contributes to the development of professional consciousness, professional competence of the personality etc.

The self-analysis ability is supposed to be developed purposefully in the process of professional training.

Key words: self-analysis, self-knowledge, reflection, professional development, future socio-economic sphere professionals, students-psychologists.

Л. О. Подкоритова, А. О. Брезденюк. Значення самоаналізу для професійного розвитку майбутніх фахівців соціономічної сфери. У статті розглянуто значення самоаналізу для професійного розвитку майбутніх фахівців соціономічної сфери на прикладі студентів-психологів.

На основі теоретичного аналізу наукових праць виявлено, що до фахівців соціономічної сфери, зокрема психологів, висувається низка вимог, у тому числі до самої особистості фахівця.

Виявлено, що важливою професійною вимогою до фахівців соціономічної сфери, зокрема психологів, є розвинена здатність до самоаналізу.

У статті самоаналіз розглянуто як здатність особи аналізувати свої психічні властивості, дії, вчинки, давати їм оцінку.

Досліджено зв'язок самоаналізу з рефлексією та самопізнанням. При цьому показано, що самопізнання включає і рефлексію, і самоаналіз.

Визначено, що самоаналіз є одним із центральних рефлексивних механізмів і важливою психічною діяльністю у період студентського віку. Він лежить в основі самопізнання і самовиховання майбутнього фахівця.

Показано, що самоаналіз відіграє важливу роль у формуванні професійної компетентності фахівців соціономічної сфери: впливає на успішне професійне самовизначення та самореалізацію, лежить в основі професійного самостановлення, сприяє спроможності ефективно вирішувати внутрішні проблеми, є одним із критеріїв професійної готовності, сприяє розвитку адекватного самоствавлення, впливає на формування «Я-концепції», професійно-рольової ідентифікації, сприяє формуванню професійної свідомості, професійної компетентності особистості тощо.

Припускається, що здатність до самоаналізу необхідно розвивати цілеспрямовано у процесі професійного навчання.

Ключові слова: самоаналіз, самопізнання, рефлексія, професійний розвиток, майбутні фахівці соціономічної сфери, студенти-психологи.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день в умовах доволі жорсткої конкуренції на ринку праці головним завданням вищих навчальних закладів є формування конкурентоспроможного професіонала. Професії соціономічної сфери – психолог, педагог, соціальний працівник – висувають до особистості професіонала низку специфічних особистісних, професійних та загальносуспільних вимог. Адже крім того, що ці фахівці для суспільства певною мірою є еталоном психічного здоров'я і моральності, вони мають володіти великим арсеналом знань і вмінь та, що найважливіше, бути внутрішньо гармонійною та збалансованою особистістю, оскільки саме особистість фахівців соціономічної сфери є основним «містком» до вирішення проблем його клієнтів. Вагоме значення у становленні цих професійних якостей має самоаналіз. Термін «самоаналіз» часто вживається у науковій літературі, причому науковці зазначають його важливість для професійного розвитку майбутніх фахівців психологічного і педагогічного спрямування. Водночас досліджень, спрямованих на визначення впливу самоаналізу на професійний розвиток фахівців, небагато.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблеми самоаналізу займалися Л. Аврамчук, І. Бех, М. Боришевський, Л. Виготський, О. Главацька, В. Зінченко, І. Зязюн, С. Максименко, К. Роджерс, С. Рубінштейн, Л. Терлецька, К. Хорні, Г. Щедровицький та ін. Дослідження професійного становлення фахівців соціономічної сфери у процесі навчання здійснювали Н. Антонова, К. Вазіна, І. Зязюн, С. Максименко, Н. Поліванова, В. Рубцов, Н. Чепелева та багато інших.

Мета статті – представити результати аналізу наукової літератури про значення самоаналізу для професійного розвитку

майбутніх фахівців соціономічної сфери на прикладі студентів-психологів.

Виклад основного матеріалу Професійний розвиток майбутнього фахівця соціономічної сфери, зокрема психолога, відбувається у процесі освоєння ним професійної діяльності шляхом включеності у навчально-професійну діяльність на етапі професійної підготовки [10, с. 23].

Н. Антонова розглядає професійну підготовку психолога як процес формування готовності до професійної діяльності, основним засобом якого є самосуб'єктивація (самотворення себе як суб'єкта життєдіяльності загалом і професійної діяльності зокрема). Умовою успішності процесу професійної підготовки дослідниця визначає готовність до професійного навчання, основним показником якої є виникнення специфічного особистісного новоутворення – «позиції суб'єкта професійного учіння» (студента), що включає перспективну «позицію суб'єкта професійної діяльності» (професіонала) [1, с. 142].

Л. Терлецька зазначає, що від психолога у найближчому майбутньому чекатимуть уміння не діагностувати, не коригувати, не виправляти, не формувати, не підтримувати, а створювати умови для все більш ефективного самопізнання та саморозвитку [15, с. 152]. Тому в контексті модернізації вищої освіти інтегративним показником якості підготовки майбутнього психолога є його професійна компетентність, що характеризує вміння людини використовувати в конкретній ситуації засвоєні знання й особистісний досвід [5, с. 134].

Аналіз особистісних особливостей студентського віку показує, що у цей віковий період досягають зрілості багато психічних функцій людини, вона знаходиться на піку свого фізичного розвитку, є витривалою, стійкою та ресурсною. Усе це важливо для здобуття знань, умінь та навичок загалом, але, на нашу думку, однією з важливих професійно значущих здатностей психолога і складовою його професійної компетенції є розвиток здатності до самоаналізу. Спробуємо обґрунтувати свою позицію.

Самоаналіз є однією з найважливіших складових самопізнання і займає одне провідних місць у психічній діяльності особистості у студентський період [8; 15]. Важливість цього процесу для людини полягає у тому, що він дає змогу відкрити себе, проявити свої позитивні якості, можливості та задатки, які потім шляхом самовиховання людина зможе перетворити в здібності,

а талант – у стійку рису характеру. Націленість людини на пізнання своїх фізичних і психічних можливостей, свого місця в соціумі складає сутність самопізнання [6, с. 156].

Можливість проявити свої «сильні сторони», розвинути здібності й таланти надзвичайно важлива для формування професійно-компетентної особистості. Саме розвиток самоаналізу і, як наслідок, формування самопізнання допомагає людині знайти своє місце у соціумі, а це є запорукою успішного професійного самовизначення.

Природний процес розвитку самосвідомості на основі самоаналізу – усвідомлення змін, що відбуваються в самому собі, допомагає перебороти кризу ідентичності й інші суперечності студентського віку. У результаті конструктивного проходження кризи ідентичності в особистості формується свій визначальний погляд, своя думка, свої оцінки, погляди на різні життєві колізії, своє ставлення і свій власний вибір життєвого спрямування, в тому числі й у професійній сфері [9, с. 31].

В основі самопізнання лежить процес рефлексії [8; 5, с. 143], що, безсумнівно, відіграє важливу роль для розвитку самопізнання та професійного становлення, зокрема тому, що однією з головних ознак рефлексії є її орієнтація на навчальну діяльність, котру розумітимемо як спрямованість мислення студента на самого себе, на власні процеси засвоєння соціального досвіду, на усвідомлення структури діяльності навчання та на її результати. Якщо рефлексія – це ланцюжок внутрішніх міркувань, викликаних життєвими питаннями, здивуваннями, труднощами, пошуками варіантів відповіді на нові запитання, то рефлексія навчальної діяльності – це також внутрішня робота: співвіднесення себе, можливостей свого «Я» з тим, чого вимагає навчальна діяльність, у тому числі – існуючими про неї уявленнями. Навчальна діяльність як творчий процес неможлива без рефлексії, самоаналізу та самооцінки власного досвіду навчання, реального й уявного. У результаті такого самоаналізу та самооцінки навчальної діяльності в особистості формується рефлексивна позиція. Рефлексивна позиція – це так званий рефлексивний «вихід» щодо власної навчальної діяльності, коли сама ця діяльність виступає для студента особливим предметом аналізу, осмислення й оцінки. Необхідно зазначити, що механізм формування і розвитку рефлексії як особистісного утворення обумовлений колективним характером навчальної діяльності, тому що студент пізнає себе в навчанні, зіставляючи себе з іншими [2, с. 156].

Оскільки професійна діяльність психологів пов'язана з необхідністю постійної взаємодії з людьми, що перебувають у нестабільному психологічному стані, виникають складнощі самої професійної діяльності, що висувають особливі вимоги до професійної підготовки психологів. Тому в студентів формуються професійна рефлексія і професійний самоаналіз. Н. Пов'якель, досліджуючи особливості саморегуляції психологів, визначає професійну рефлексію як процес мисленнєвої діяльності, спрямований на різні прояви усвідомлення себе як особистості й професіонала: усвідомлення своїх дій, поведінки, професійного іміджу, розуміння змісту запиту клієнта, істотності та глибини його змісту і прогнозування наслідків впливу на клієнта тощо [7, с. 231]. Водночас професійна рефлексія, як складова професійної свідомості, виконує функцію узгодження змісту професійної діяльності, власних переживань і почуттів щодо цієї діяльності. При цьому слід підкреслити, що професійна діяльність психолога полягає в постійному самоаналізі своєї діяльності, розумінні контексту як власних дій, так і дій іншої людини. Так, розвинений самоаналіз має бути характерною рисою психолога-професіонала [13, с. 163].

Рефлексія і самоаналіз лежать в основі формування «Я-концепції» особистості. У свою чергу, в «Я-концепції» студента наявні так звані конструктори, що вказують на його професійно-рольову ідентифікацією («Я – студент», «Я – майбутній фахівець» тощо), що позитивно позначається на процесі його професійного становлення. Це дає відносно жорсткий стрижень і орієнтує студента, викликає необхідність підтвердити уявлення про власне «Я» («Якщо я хороший студент, то потрібно подолати всі спокуси розваг, слабкість волі й лінь, щоб підтвердити цей «Образ-Я». Я мушу діяти так, як повинен діяти в моєму уявленні фахівець»). Наявність професійно-рольової настанови в поєднанні із соціальною й пізнавальною активністю студента може свідчити про його професійну спрямованість. «Я-концепція» студента, його самооцінка безпосередньо впливають як на його дидактичну адаптацію, так і на адаптацію до умов майбутньої професійної діяльності [9, с. 71].

У результаті наявності у студента професійно-рольової ідентифікації в особистості студента формуються професійна ідентичність, що передбачає функціональне й екзистенційне споріднення людини і професії. Це включає розуміння своєї професії,

прийняття себе в професії, уміння якісно і з користю для інших виконувати свої професійні функції [4, с. 85]. Тут центральне місце посідає самоаналіз як структурний компонент рефлексії, без якого формування професійної ідентичності студента ускладнене.

Самоаналіз здійснюється шляхом порівняння ідеального власного «Я» з реальним. Але ідеальне «Я» ще не вивірено і може бути випадковим, а реальне «Я» ще всебічно не оцінено самою особистістю. Це об'єктивне протиріччя в розвитку особистості молодшої людини може викликати у неї внутрішню невпевненість у собі й іноді супроводжується зовнішньою агресивністю, розбещеністю або відчуттям незрозумілості [11, с. 74].

Як рефлексивний процес самоаналіз виражається у вигляді:

1) самоаналізу, якому сприяє вербальний і невербальний зворотний зв'язок, порівняння себе з іншими, самоспостереження за своїми думками, почуттями і вчинками, пошук відповідей на запитання «чому?», зіставлення «Я-сьогодні», «Я-вчора», «Я-завтра»;

2) критичного самоаналізу, що завершується самооцінкою, яка допомагає професійному самовизначенню. Це підвищує активність особистості до реалізації своїх можливостей, а результати стають вагомішими [14, с. 44].

І. Зязюн, аналізуючи специфіку професійного становлення психологів, указує на необхідність формування здатності до самоаналізу, що сприяє професійному самовизначенню та формує спроможність ефективно вирішувати внутрішні проблеми [3, с. 46].

Отже, стає очевидним, що формування особистості психолога-професіонала неможливе без постійного саморозвитку та самовиховання, що включає в себе розвиток самопізнання, яке особливою мірою притаманне саме студентському віку. Самопізнання, в свою чергу, неможливе без розвитку рефлексивних умінь, які перш за все ґрунтуються на самоаналізі. Успішна взаємодія та розвиток усіх зазначених компонентів є запорукою професійного самовизначення та становлення психолога.

Тому сучасна система вищої освіти повинна створювати відповідні умови для підготовки компетентного фахівця, орієнтованого на постійний професійний розвиток, самовдосконалення, що забезпечить у подальшому високий рівень конкурентоспроможності, продуктивності професійної діяльності та, як наслідок,

док, кар'єрне зростання і самореалізацію. Науковці зауважують, що здатність психолога до самоаналізу та самопізнання є серед головних ознак, що характеризують готовність фахівця до цієї діяльності [12, с. 37]. Отже, серйозним завданням системи професійної підготовки психологів має бути сприяння їх особистісному розвитку, культивування потреби у постійному самовдосконаленні, яке неможливе без самопізнання, що, в свою чергу, неможливе без самоаналізу.

Аналіз викладеного матеріалу дає підстави зробити такі **висновки**.

1. Самоаналіз постає як здатність особи аналізувати свої психічні властивості, дії, вчинки, давати їм оцінку. Є важливим рефлексивним механізмом і однією з провідних психічних діяльностей студентського віку.

2. Самоаналіз відіграє важливу роль у формуванні професійної компетентності фахівців соціономічної сфери: впливає на успішне професійне самовизначення та самореалізацію, лежить в основі самовиховання, сприяє спроможності ефективно вирішувати внутрішні проблеми та є одним із критеріїв професійної готовності тощо.

3. Здатність до самоаналізу необхідно розвивати цілеспрямовано у процесі професійного навчання.

Перспективи подальших досліджень убачаємо у виявленні ефективних методів розвитку самоаналізу в процесі навчання.

Список використаних джерел

1. Антонова Н. О. Психологічні основи розвитку готовності до професійної діяльності у майбутніх психологів : автореф. дис. ... докт. психол. наук : спец. 19.00.07 «Педагогічна і вікова психологія» / Н. О. Антонова. – Київ, 2012. – 43 с.
2. Герасимова О. І. Концептуальное понимание категории «Рефлексия» (историко-педагогический анализ) [Електронний ресурс] / Ольга Іванівна Герасимова // Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія : Педагогіка, психологія і соціологія. – 2009. – С. 10–13. – Режим доступу : <http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/4151>.
3. Дружиніна І. Професійне становлення майбутніх психологів: теоретико-методологічний аналіз [Електронний ресурс] / І. Дружиніна. – Київ, 2011. – Режим доступу : <http://social-science.com.ua/article/509>.

4. Иванова Н. Л. Профессиональная идентичность и профессиональное пространство / Н. Л. Иванова, Е. В. Конева // Мир психологии. – 2004. – № 2. – С. 148–156.
5. Малихін О. В. Формування рефлексивної компетентності студентів в освітньому процесі вищої школи [Електронний ресурс] / О. В. Малихін, О. І. Герасимова // Компетентнісно зорієнтована освіта: якісні виміри : монографія. – К. : Ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. – С. 128–150. – Режим доступу : <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/handle/123456789/21905>.
6. Особистість: внутрішній світ і самореалізація / упоряд. Ю. Н. Кулюткин, Р. С. Сухобская. – СПб., 1996. – С. 13.
7. Пов'якель Н. І. Професіогенез саморегуляції професійного мислення в системі фахової підготовки практичних психологів : монографія / Н. І. Пов'якель. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2003. – 295 с.
8. Подкоритова Л. Самоаналіз як рефлексивний механізм професійного розвитку фахівців соціальної сфери: термінологічний аналіз / Л. Подкоритова, А. Брезденюк // Науковий вісник Херсонського державного університету : Збірник наукових праць. – Серія «Психологічні науки». – Вип. 5. – Т. 1. – 2017. – С. 114–118.
9. Подоляк Л. Г. Загальна психологічна характеристика студентського віку : конспект лекції [Електронний ресурс] / Л. Г. Подоляк, В. І. Юрченко // Вісник психології і педагогіки. – Режим доступу : <http://www.psyh.kiev.ua/>.
10. Професійний розвиток майбутнього психолога [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.apppsychology.org.ua/data/jrn/v7/i42/13.pdf>.
11. Психологічні особливості студентського віку. На допомогу кураторам. Вип. 3 / [укладачі : Л. М. Яворовська, Р. Ф. Камішнікова, О. Є. Поліванова, С. Г. Яновська, С. М. Куделко]. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 88 с.
12. Психологія : навч. посіб. / [О. В. Винославська, О. А. Бреусенко-Кузнецов, В. Л. Зливков, А. Ш. Апішева, О. С. Васильєва]. – К. : Фірма «ІНКОС», 2005. – 351 с.
13. Самоаналіз, як компонент рефлексії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : file:///C:/Users/Guest/Downloads/Vpo_2014_11_40.pdf.
14. Самовиховання як засіб формування особистості [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://intranet.tdmu.edu.ua/data/kafedra/internal/magistr/classes_stud.

15. Терлецька Л. Г. Процес самопізнання, його структура і роль у становленні особистості / Л. Г. Терлецька // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. – 2012. – Вип. 14. – С. 152–158.

Spysok vykorystanyh dzherel

1. Antonova N. O. Psychologichni osnovy rozvytku gotovnosti do profesijnoi' dijal'nosti u majbutnih psychologiv : avtoref. dys. ... dokt. psyhol. nauk : spec. 19.00.07 «Pedagogichna i vikova psihologija» / N. O. Antonova. – Kyi'v, 2012. – 43 s.
2. Gerasimova O. I. Konceptual'noe ponimanie kategorii «Refleksija» (istoriko-pedagogicheskij analiz) [Elektronnij resurs] / Ol'ga Ivanivna Gerasimova // Naukovi praci Donec'kogo nacional'nogo tehnicnogo universitetu. Serija : Pedagogika, psihologija i sociologija. – 2009. – S. 10–13. – Rezhym dostupu : <http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/4151>.
3. Druzhynina I. Profesijsne stanovlennja majbutnih psychologiv: teoretyko-metodologichnyj analiz [Elektronnyj resurs] / I. Druzhynina. – Kyi'v, 2011. – Rezhym dostupu : <http://social-science.com.ua/article/509>.
4. Ivanova N. L. Professional'naja identichnost' i professional'noe prostranstvo / N. L. Ivanova, E. V. Koneva // Mir psihologii. – 2004. – № 2. – S. 148–156.
5. Malyhin O. V. Formuvannja refleksyvnoi' kompetentnosti studentiv v osvith'omu procesi vyshhoi' shkoly [Elektronnyj resurs] / O. V. Malyhin, O. I. Gerasymova // Kompetentnisno zorientovana osvita: jakisni vymiry : monografija. – K. : Un-t im. B. Grinchenka, 2015. – S. 128–150. – Rezhym dostupu : <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/handle/123456789/21905>.
6. Osobystist': vnutrishnij svit i samorealizacija / uporjad. Ju. N. Kuljutkyn, R. S. Suhobskaja. – SPb., 1996. – S. 13.
7. Pov'jaket' N. I. Profesiogenez samoreguljacii' profesijnogo myslennja v systemi fahovoi' pidgotovky praktychnyh psychologiv : monografija / N. I. Pov'jaket'. – K. : NPU im. M. P. Dragomanova, 2003. – 295 s.
8. Podkorytova L. Samoanaliz jak refleksyvnyj mehanizm profesijnogo rozvytku fahivciv socionomichnoi' sfery: terminologichnyj analiz / L. Podkorytova, A. Brezdenjuk // Naukovyj visnyk Hersons'kogo derzhavnogo universytetu : Zbirnyk naukovyh prac'. – Serija «Psychologichni nauky». – Vyp. 5. – T. 1. – 2017. – S. 114–118.

9. Podoljak L. G. Zagal'na psihologichna harakterystyka students'kogo viku : konspekt lekciï [Elektronnyj resurs] / L. G. Podoljak, V. I. Jurchenko // Visnyk psihologii' i pedagogiky. – Rezhym dostupu : <http://www.psych.kiev.ua/>.
10. Profesijnyj rozvytok majbutn'ogo psihologa [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.appsychology.org.ua/data/jrn/v7/i42/13.pdf>.
11. Psihologichni osoblyvosti students'kogo viku. Na dopomogu kuratoram. Vyp. 3 / [ukladachi : L. M. Javorovs'ka, R. F. Kamyshnikova, O. Je. Polivanova, S. G. Janovs'ka, S. M. Kudelko]. – H. : HNU imeni V. N. Karazina, 2013. – 88 s.
12. Psihologija : navch. posib. / [O. V. Vynoslavs'ka, O. A. Breusenko-Kuznjecov, V. L. Zlyvkov, A. Sh. Apisheva, O. S. Vasyl'jeva]. – K. : Firma «INKOS», 2005. – 351 c.
13. Samoanaliz, jak komponent refleksii' [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : file:///C:/Users/Guest/Downloads/Vpo_2014_11_40.pdf.
14. Samovyhovannja jak zasib formuvannja osobystosti [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : http://intranet.tdmu.edu.ua/data/kafedra/internal/magistr/classes_stud.
15. Terlec'ka L. G. Proces samopiznannja, jogo struktura i rol' u stanovlenni osobystosti / L. G. Terlec'ka // Aktual'ni problemy sociologii', psihologii', pedagogiky. – 2012. – Vyp. 14. – S. 152–158.

Received January 8, 2018

Revised February 12, 2018

Accepted March 6, 2018